

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«Idjtihad» Constantinople

Téléph : 20865

xxviiième ANNÉE

1 Septembre 1932

İÇTİHAAT

Türkçe ve Fransızca

İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 352

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye

için: 2 1,2, Â'lâ kâğıdı

5 liradır

ADRES

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi sekizinci sene

1 Eylül 1932

ışıkları altında büsbütün mühmel bir vaziyette kendisini brakmıştı. Arkası üstü yatmış, yüzünü semaya çevirmiş şarkı söylüyordu. Birden bire gözlerinin fazla parladığını ve yanaklarının imtidadınca yaşlar aktığını gördüğüm zaman hayret ettim. Evvelâ gözlerime inanamadım, onun çok katı kalpli olduğunu her kes söylüyordu. Vücudumda bir örperti his ettim. Ses şimdi daha müessir bir ahenkle yükseliyordu. Fakat dikkat ettim hakikaten ağlıyordu. Suat birdenbire durdu hicrî kırklar şarkı söylemesini men ediyordu. Bir kaç dakika bu vaziyette kaldıktan sonra asabî, asabî kalktı derenin kenarına gitti, ayağının ucu ile suda yüzen yaprakları dağıttıktan sonra ipekli şalı sıyırdı; yavaş, yavaş suya girdi hafif, hafif yüzerek uzaklaşmaya başladı.

Vücudunun uyuşukluğunu gidermek için ayağa kalktım hiç kimse gözükmüyordu etrafta bir hareket sezilmiyordu. Belki daha aşağıdan sudan çıkarak gelebileceğini düşündüm; hatı-

rıma bir muziplik geldi. Ucu suda yüzen ipekli şalı alarak uzaklaştım.

§

Ertesi gün evde bir gürültü ile kalktım. Hemşirem heyecan içinde odama girerek Suat'ı boğulmuş bulduklarını söylediği zaman şimşekle urulmuş döndüm. Komşularımıza gittim bütün ev halkı teessür içinde idi. Suat'ın boğulmuş cesedini sabahliyin köylüler bulmuşlardı. Ben tuhaf bir hissin tesirile akşamki vak'aya dair hiç bir şey söylemiyordum.

Günler, aylar, seneler geçiyordu. Suat'ı pek katı kalpli bilen annesi onun bir kaza uğuruna gittigine kani idi. Her yerde dedi kodular hüküm sürüyordu. Hiç kimse zavallı Suat'ı anlayamamıştı.

Onu nehirin kenarındaki mezarlığa gömdüler. Onu bogan sular şimdi çiçeklerini suluyr. Suat'ı yavaş, yavaş her kes unuttu. Annesi köyü terk etti. Mezarı şimdi yabancı çiçeklerle örtüldüğünden belli bellisiz.

İst. 30-4-1932

Tevfik Fuat

TEMMUZ 1914

Haydar Rifat Bey efendinin son zamanlarda Türkçeye çevirdiği bu kıymetli kitap çok rağbete mazhar olmuştur. İsminden de anlaşılacağı veçhle bütün dünyayı kökünden sarsan harbi umumî başlangıcının safahatını tafsilatla ihtiva etmektedir. Bilumum devletlerin hattı hareketlerini, talakilerini, yalnız zati bir gurur, bir nefsi itimadın verdiği hırsla bir kıvılcımı körükleyip gökleri saran bir alev haline getiren muhteris politikatikaacıların en ufak hareketlerini ahlak ve mizaclarının en gizli noktalarına varıncaya kadar nafiz bir müdekkik gözüyle anlatan Emil Ludwig'in meşhur eseridir. Sırbistan da bir sui kasta kurban giden arşidük Ferdinande'nin ölümünü vesile ittihaz ederek mücehez, harba, susamış ve yalnız hüküm etmek sevdasında bulunan devletlerin küçük devletleri alet ederek harba tutuşmalarına ait bilumum safahatı bitarafane ve gayet sarih bir tarzda, güzel bir lisanla anla-

tıyor. Eser, hiç şüphesiz ki, büyük bir kıymeti haizdir. Haydar Rifat Bey efendinin hiç yorulmaz gayretile tercüme ettiği kitapların en mühimlerinden biridir. Her kesi alakadar eden bir mevzuu ihtiva ettiginden şiddetle tavsiye ederiz. Bu mühim eserin mühim bazı kısımlarını koyuyoruz:

İngilterenin yürüyeceği fikri, Bismarck'ın ittifak, sanayi şirketi teşkil demek değildir» mütaleası, muharrik hakkında Avrupaca tahvil edilmiş olan hüküm ve nihayet Sırların limanlara ihtiyacı hakikati bunların hepsi yerindedir. Imperator bunları 11 ikinci teşrin 1912'de olduğu gibi 6 Temmuz 1914'de de tekrarlasaydı, kâfi idi. Alman kanunu Esasîsi Imperatora yalnız başına harp veya sulh kararını vermek eslahiyyetini bahş ediyordu. Eğer 6 Temmuzda o eski fikirlerinde sebat etseydi, Viana kabinesi hareket imkânsızlığında bulunacak ve umumi harp te meydana gelmeyecekti. . . .

Halk ne demektir bilirmisiniz ?. Halk kalpleri hep birden sulh aşkile çarpan , harpten tedehhüş eden, mağlup olmak şanından bulunmayan insan kütlöleri demektir . Milliyetçiler ile müfrit milliyetçiler ise harp arayan şöhet ve av peşinde koşan yırtıcılar kütleleridir .

Tepelerinde kendilerini kasıp kavuracak , oraktan geçirecek bir karışıklık , bir harp kokladılar mı , bu fırtınayı karşılayabilecek dostları olduğunu yalnız o zaman hatırlarlar . Gerçi o müstebitler için toprağın yüzü ölülerle doludur

Lloyd Georges müteşair bir adamdı . Bir muallim çocuğu olup halkı tanırdı . Halk arasında şöhet, belagati, azmu iradesi çok tanınmıştı . O derecede ki işgal ettiği makam artık kendisine dar geliyordu . Sir Edvar Grey ne mertebede mütevazı, sakın ve münzevî ise Lloyd Georges o derece avam ferip ve alkış esiri idi

Ertesi gün Parisin resimli gazetelerinden biri, aynı sayfanın solunda kayserin sağında Puvankare resimlerini basmıştı . Bunların iki - si de ikametkâhlarına giderken alkış tufanına gark olurlar . Bu iki millet, sulhu , halâ bu iki adamdan beklemekte idiler

Bu çok kıymetli eser dirayetli bir mütercimin elinden çıkmıştır . Haydar Rifat Beyi tebrik ederken daha buna benzer bir çok eserler tercüme etmesini temenni ederiz .

ŞİİR

GURBET AKŞAMLARINDA

Damla damla süzölür içime kimsesizlik :

Bulutlu gözlerimden silinince ışıklar ,

Sisler gibi sarınca etrafımı sessizlik ,

Ruhumda kendim gibi dertli bir öksüz ağlar...

Kararan ufukların en gamsız yolcuları ,

Köyüme sürü sürü hicret eden kargalar !

Ömrümü verdiğim bu gurbetin acıları ,

Beni bir aşık gibi kendi gönlüne bağlar...

Coşkun bir deniz gibi dertlerim kudursalar ,

Zaten bu gurbet elde hasretimle ölgünüm .

Bu yabancı diyarda gelüp bana sorsalar :

Kalbime çöken bir dağ gibi geçer her günüm...

Damla damla süzölür içime kimsesizlik :

Bir şekil alınca her renk yalının camlarında ,

Sisler gibi sarınca etrafımı sessizlik ,

Solan renkler gibiyim gurbet akşamlarında ...

Küçük aga oğlu : **Ferit Ali**

SONNET

A la féroce Beauté

J'ai souri, le sourire a souffert

De traverser mon âme en torture ;

Tu t'en vas mais la torture dure

Et ma vie allume ses enfers .

J'ai connu la morsure des fers ,

Et celle de ta désinvolture .

Tu viens fleurir ma tombe future ,

De bouquets de supplices offerts .

J'aime mon malheur et mon émoi ,

Ils me sont doux : il viennent de toi .

Que ta flèche en mes flancs se repose.

Oh ! je ne rêve - frappe mon coeur ,

De ta grâce atterrante et vainqueur -

Qui'à mourir de ta divine pose.

10 Decembre 1902 Wien **AB. DJ.**

SOLMAYAN GÜZELLİKLİ R :

زبان ز نکتہ فرو ماند و راز من با نیت

بضاعت سخن آخر شد و سخن با نیت . [عرفی]

Dil nükte söylemekden kaldı , benim sırrım söylenmedi . Söz kabiliyyeti tükendi söz bakidir .

کمان مبرک تو چون بکذری جهان بکذاش

هزار شمع بکشتند و انجمن با نیت . [عرفی]

Sen geçdin diye cihanı da geçdi zan etme ; bin mum sönmüş fakat gece suhbet meclisi bakidir .

نقارہ قاعدہ مبرک کوھکن بچھان

ولی عداوت پرویز کوھکن با نیت . [عرفی]

Muhabbet şevkile dağları yaran Pervizin muhabbet ka'idesi cihanda kalmadı , fakat ihlâs ve muhabbetle dağları yaran Perviz e adâvet ber devamdır .

قتل الماس بیا رید کہ زخم دل ما

سر کبیر کشته دهن بر سر کفتاری هست .

Elmas kilid getiriniz, çünkü gönlümün yarası serâpâ ağız oldu: bir söz söylemek üzredir.